Какво представлява морбили?
Морбили (дребна шарка) е вирусно заболяване, което е силно заразно за хора от всякаква възраст и което може да се разпространява в широки мащаби. Това е сериозно заболяване, което може да доведе до усложнения и дори до смърт.

Морбили в Европа
От началото на 2026 г. в Европейския център за превенция и контрол на заболяванията са съобщени 173 случая на морбили, докладвани от 12 държави членки като по-голямата част от случаите са регистрирани в Италия, Испания, Франция, Румъния и Белгия. Данните за предходни периоди сочат, че за последните 12 месеца са регистрирани 6 037 случая на морбили в ЕС, като притесненията на експертите са, че в повечето страни се отчита субоптимален имунизационен обхват под 95%.
На фона на гореописаната ситуация за 2025 г. от подлежащите лица в България са обхванати с първи прием ваксина срещу морбили едва 89,06%, а с втори прием ваксина - само 82,43%. Отчетеният национален обхват е крайно незадоволителен, най-ниският за последните десет години.
Ваксинацията предпазва от морбили и неговите усложнения от 60-те години на миналия век насам. За да се осигури оптимална защита, е важно да се поставят две дози ваксина

Какви са симптомите на морбили?
Симптомите на морбили обикновено се появяват 10–12 дни след заразяването:
Първоначалните симптоми наподобяват настинка с хрема, кашлица и леко повишена температура; очите стават червени и чувствителни към светлина; от третия до седмия ден температурата може да достигне до 41°C; червен обрив с продължителност от четири до седем дни започва от лицето и след това се разпространява по цялото тяло; по венците и по вътрешната страна на бузите могат да се появят малки бели петна.

Какви са усложненията при морбили?
Най-честите усложнения след преболедуване на морбили са:
•ушна инфекция, която може да доведе до загуба на слуха и глухота;
•диария;
•пневмония – основна причина за смърт от морбили;
•енцефалит – водещ до гърчове и умствена изостаналост;
•подостър склерозиращ паненцефалит – много рядко усложнение, водещо до смърт.

30% от преболедувалите морбили развиват усложнения.

След преболедуване е характерна продължителна обща слабост, безсилие, повишена уморяемост.

Как се разпространява морбили?
Вирусът на морбили се разпространява чрез въздушни капчици, произведени, когато заразеният човек кашля и киха. Капките, съдържащи вируси, могат да останат във въздуха в продължение на няколко часа, а вирусът остава заразен на замърсени повърхности в продължение на до два часа. Човек, който е заразен, може да предаде морбили дори преди появата на обрива (обикновено 4 дни) и около 4 дни след появата на обрива.
Морбили се разпространява лесно сред неваксинирани индивиди. Смята се, че един човек с морбили може да зарази средно между 12 и 18 незащитени хора.

Кой е изложен на риск от заразяване с морбили?
Всеки, който не е ваксиниран срещу морбили или който не е боледувал, е изложен на риск от морбили на всяка възраст.

Как може да бъде предотвратено заразяване с морбили?
Единствената защита срещу морбили е ваксинацията. Ваксината MMR (морбили, паротит и рубеола) е комбинирана ваксина, която предпазва от морбили, паротит и рубеола. Ваксината MMR е безопасна и ефективна.
За максимална защита са необходими две дози от ваксината. В европейските страни първата доза се прилага между 10 и 18-месечна възраст. Втората доза може да бъде приложена един месец или повече след първата доза, в съответствие с националната схема за ваксинация.
В България задължителна имунизация и реимунизация срещу морбили се извършва съответно от 13 месечна възраст и в годината, в която се навършват 12 години от живота на детето с комбинирана ваксина срещу морбили, паротит и рубеола.
През 2009-2011 г. в страната е регистрирана епидемия от морбили, засегнала над 24 000 лица, с 24 починали (20 от които деца).

Как се лекува морбили?
Няма специфично лечение за морбили. Повечето хора се възстановяват с поддържащо лечение, което може да включва хидратация и лекарства против повишена температура. Антибиотиците не са ефективни срещу морбили, защото заболяването се причинява от вирус. Въпреки това, антибиотиците често се използват за лечение на усложнения с бактериални инфекции, които могат да се развият поради морбили, като пневмония и ушни инфекции.